

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана факультету міжнародних
економічних відносин та туристичного
бізнесу

доц. Мірошніченко Т.М.

“30” серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Туристичне краєзнавство

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	24 «Сфера обслуговування»
спеціальність	242 «Туризм і рекреація»
освітня програма	«Туристичний бізнес»
вид дисципліни	обов'язкова

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу 4

“29” серпня 2023 року, протокол № 1

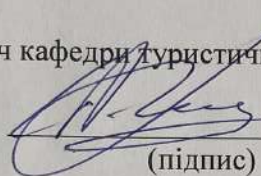
РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

канд. іст. наук, доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства
Іван ПОСОХОВ

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Протокол № 1 від “29” серпня 2023 року

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

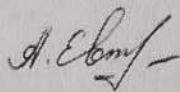

Анатолій ПАРФІНЕНКО

(підпис)

Програму погоджено з гарантом (керівником проектної групи)
освітньої-професійної програми «ТУРИСТИЧНИЙ БІЗНЕС»

Гарант (керівник проектної групи) освітньої-професійної програми
«ТУРИСТИЧНИЙ БІЗНЕС»

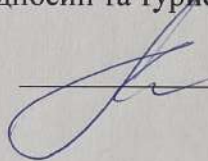
Олена ЄВТУШЕНКО

(підпис)

Програму погоджено науково-методичною комісією
факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол № 1 від “29” серпня 2023 року

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних
економічних відносин та туристичного бізнесу

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Туристичне краєзнавство» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Туристичний бізнес» підготовки бакалавра за спеціальністю 242 «Туризм»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є: формування у студентів знань про основні види туризму і розвиток туристичної галузі в Україні.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є: виявити фактори розвитку туризму в Україні; розглянути територіальну організацію лікувального туризму;

розглянути основні напрямки культурно-пізнавального туризму; дати характеристику розвитку спортивного туризму; розглянути територіальну організацію ділового і наукового туризму; виділити основні центри релігійного туризму; виділити основні регіони з етнічним туризмом;

дати характеристику розвитку туристично-рекреаційної галузі в Україні; проаналізувати діяльність туристичних операторів і агентів; охарактеризувати розвиток готельного господарства в Україні; розглянути діяльність санаторно-курортної галузі України.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: політичні та соціокультурні чинники, а також найважливіші тенденції та процеси, що відігравали та продовжують відігравати провідну роль у формуванні та розвитку туристичного краєзнавства України. При цьому в центрі уваги залишається людина з її потребами, ціннісними орієнтаціями та світоглядними уявленнями.

Формування наступних загальних компетентностей:

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

ЗК 05. Прагнення до збереження навколишнього середовища

ЗК 10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

Формування наступних спеціальних (фахових) компетентностей:

СК01. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності

СК 03. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій

СК 05. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів

СК 10. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал

1.3. Кількість кредитів: 5

1.4. Загальна кількість годин: 150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
32 год.	14 год. (4 ауд., 10 дист.)
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	- год.
Лабораторні заняття	
- год.	- год.
Самостійна робота	
86 год.	136 год.
в т.ч. індивідуальні завдання	
- год.	- год.

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПР01	Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.
ПР02	Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.
ПР03	Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.
ПР04	Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.
ПР05	Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.
ПР06	Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів.
ПР07	Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт.
ПР09	Організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки.
ПР10	Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно- управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна).
ПР11	Володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами), на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності.
ПР12	Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг.
ПР13	Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей.
ПР14	Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.
ПР15	Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань.

ПР16	Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.
ПР18	Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.
ПР19	Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.
ПР20	Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.
ПР21	Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.
ПР22	Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Роль туризму як соціально-економічного явища.

Соціально-економічна роль туризму. Міжнародний туризм. Позитивні фактори розвитку туризму. Проблеми туризму у XXI ст.

Тема 2. Туристичне краєзнавство України: об'єкт, предмет, основні завдання та теоретико-методологічні засади.

Сутність та теоретико-методологічні засади національного краєзнавства, взаємозв'язок з іншими дисциплінами. Об'єкт і предмет туристичного краєзнавства. Функції та методи дослідження національного краєзнавства. Джерела національного краєзнавства. Форми краєзнавства і види організації краєзнавчого руху.

Тема 3. Фактори розвитку туризму в Україні і їх вплив на розвиток туризму.

Природно-географічні фактори. Природно-антропогенні фактори. Суспільно-історичні фактори. Вплив факторів розвитку туризму на види туризму в Україні.

Тема 4. Історія становлення й розвитку краєзнавства в Україні.

Родовід українського краєзнавства, його давні традиції. Фундатори національного краєзнавства. Особливості розвитку краєзнавства в Україні. Діяльність Всеукраїнської спілки краєзнавців.

Тема 5. Процес заселення Слобідської України.

Українська та російська колонізація Слобідської України. Дике поле та набіги кочівників. Українська, Белгородська та інші укріплені лінії. Заснування міст на території Слобідської України. Заснування міста Харкова. Легенди. Можливості використання історичних відомостей для розвитку туризму Слобожанщини.

Тема 6. Музеї як об'єкти краєзнавчо-туристичної діяльності.

Музеї — державні та громадські установи, що займаються краєзнавчо-освітньою діяльністю. Роль музеїв у розвитку суспільства. Класифікація музеїв України. Визначні музеї України. Музеї Харківщини.

Тема 7. Малі історичні міста України як маркери туристичної привабливості регіону.

Поняття малого історичного міста. Малі історичні міста Харківщини. Проблеми, з якими стикаються малі історичні міста. Туристичний потенціал малих історичних міст України. Використання зарубіжного досвіду розвитку туризму в малих історичних містах.

Тема 8. Інноваційні можливості історико-культурного туризму на Харківщині.

Поняття історико-культурного та культурно-пізнавального туризму. Потенціал для розвитку туризму на Харківщині. Популяризація відомих об'єктів\маршрутів, створення нових. Археологічний туризм та реконструкції. Військовий туризм та оборонні споруди. Військово-історичні гри. Скандени та етнографічні музеї. Релігійний туризм. Використання місцевих культурних особливостей (геній місця). Унікальність місця. Фестивальна діяльність. Подієвий туризм. Концептуальні (тематичні) готелі. Індустрія харчування та кулінарні традиції світу. Промисловий (науково-технічний) туризм. Пошук свого в чужому (міжнародні туристи).

Тема 9. Столичне минуле м. Харкова як складова його туристичного іміджу.

Поняття столиці. Столична функція міста. Харків як перша столиця. Нові архітектурні стилі. Розбудування районів міста. Наука та культура столичного Харкова. Можливості використання минулого для залучення туристів. Створення туристичних маршрутів першою столицею.

Тема 10. Роль об'єктів релігійного туризму для туристичної привабливості Харкова. Релігійні конфесії України. Центри релігійного туризму в Україні. Об'єкти релігійного туризму м. Харкова. Можливості використання об'єктів релігійного туризму для залучення туристів.

Тема 11. Використання в легенд у туризмі.

Легенди про заснування міст. Легенди про заснування Харкова. Роль герба у туризмі. Герб м. Харкова.

Тема 12. Туристична картографія як основний методологічний засіб туристичного краєзнавства.

Зародження і розвиток спеціальної туристичної картографії. Сучасний стан туристичної картографії в Україні. Туристична карта: мета створення, вимоги, що ставляться до туристичної карти. Класифікація туристичних карт. Зміст легенди туристичної карти. Спеціальні умовні позначення та їх використання на туристичній карті. Знакування туристичних маршрутів на місцевості.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с. р.	л		п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Роль туризму як соціально-економічного явища.	13	3	3			7	11	1				10
Тема 2. Туристичне краєзнавство України: об'єкт, предмет, основні завдання та теоретико-методологічні засади.	13	3	3			7	13	2				11
Тема 3. Фактори розвитку туризму в Україні і їх вплив на розвиток туризму.	12	3	3			6	11	1				10
Тема 4. Історія становлення й розвитку краєзнавства в Україні.	12	3	3			6	13	2				11
Тема 5. Процес заселення Слобідської України.	12	3	3			6	13	2				11
Тема 6. Музеї як об'єкти краєзнавчо-туристичної діяльності.	12	3	3			6	11	1				10
Тема 7. Малі історичні міста України як маркери туристичної привабливості регіону.	10	2	2			6	11	1				10
Тема 8. Інноваційні можливості історико-культурного туризму на Харківщині.	11	2	2			7	13	2				11

Тема 9. Столице минуле м. Харкова як складова його туристичного іміджу.	21	2	2		10	7	21	1			10	10
Тема 10. Роль об'єктів релігійного туризму для туристичної привабливості Харкова.	10	2	2			6	11	1				10
Тема 11. Використання в легенд у туризмі.	12	3	3			6	11					11
Тема 12. Туристична картографія як основний методологічний засіб краєзнавства.	12	3	3			6	11					11
	150	32	32		10	76	150	14			10	126

4. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Роль туризму як соціально-економічного явища.	3
2.	Туристичне краєзнавство України: об'єкт, предмет, основні завдання та теоретико-методологічні засади.	3
3.	Фактори розвитку туризму в Україні і їх вплив на розвиток туризму.	3
4.	Історія становлення й розвитку краєзнавства в Україні.	3
5.	Процес заселення Слобідської України.	3
6.	Музеї як об'єкти краєзнавчо-туристичної діяльності.	3
7.	Малі історичні міста України як маркери туристичної привабливості регіону.	2
8.	Інноваційні можливості історико-культурного туризму на Харківщині.	2
9.	Столице минуле м. Харкова як складова його туристичного іміджу.	2
10.	Роль об'єктів релігійного туризму для туристичної привабливості Харкова.	2
11.	Використання в легенд у туризмі.	3
12.	Туристична картографія як основний методологічний засіб туристичного краєзнавства.	3
	Разом	32

5. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Підготовка до усного опитування на тему: «Роль туризму як соціально-економічного явища» з наступних питань: Соціально-економічна роль туризму. Міжнародний туризм. Позитивні фактори розвитку туризму. Проблеми туризму у XXI ст.	7	10
2.	Підготовка до усного опитування на тему: «Туристичне краєзнавство України: об'єкт, предмет, основні завдання та теоретико-методологічні засади» з наступних питань: Об'єкт і предмет туристичного краєзнавства. Функції та методи дослідження національного краєзнавства. Джерела національного краєзнавства. Форми краєзнавства і види організації краєзнавчого руху.	7	11
3.	Підготовка до усного опитування на тему: «Фактори розвитку туризму в Україні і їх вплив на розвиток туризму» з наступних питань: Природно-географічні фактори. Природно-антропогенні фактори. Суспільно-історичні фактори. Вплив факторів розвитку туризму на види туризму в Україні.	6	10
4.	Підготовка до усного опитування на тему: «Історія становлення й розвитку краєзнавства в Україні» з наступних питань: Фундатори національного краєзнавства. Особливості розвитку краєзнавства в Україні. Діяльність Всеукраїнської спілки краєзнавців.	6	11
5.	Підготовка до усного опитування на тему: «Процес заселення Слобідської України» з наступних питань: Українська та російська колонізація Слобідської України. Дике поле та набіги кочівників. Українська, Белгородська та інші укріплені лінії. Заснування міст на території Слобідської України. Заснування міста Харкова. Легенди. Можливості використання історичних відомостей для розвитку туризму Слобожанщини.	6	11
6.	Підготовка до усного опитування на тему: «Музеї як об'єкти краєзнавчо-туристичної діяльності» з наступних питань: Музеї — державні та громадські установи, що займаються краєзнавчо-освітньою діяльністю. Роль музеїв у розвитку суспільства. Класифікація музеїв України. Визначні музеї України. Музеї Харківщини.	6	10
7.	Підготовка до усного опитування на тему: «Малі історичні міста України як маркери туристичної привабливості регіону» з наступних питань: Поняття малого історичного міста. Малі історичні міста Харківщини. Проблеми, з якими стикаються малі історичні міста. Туристичний потенціал малих історичних міст України. Використання зарубіжного досвіду розвитку туризму в малих історичних містах.	7	10
8.	Підготовка до усного опитування на тему: «Інноваційні можливості історико-культурного туризму на Харківщині» з наступних питань: Поняття історико-культурного та культурно-пізнавального туризму. Потенціал для розвитку туризму на Харківщині. Популяризація відомих об'єктів/маршрутів, створення нових. Археологічний туризм та реконструкції. Військовий туризм та оборонні споруди. Військово-	7	11

	історичні гри. Скансени та етнографічні музеї.		
9.	Підготовка до усного опитування на тему: «Столичне минуле м. Харкова як складова його туристичного іміджу» з наступних питань: Поняття столиці. Столична функція міста. Харків як перша столиця. Нові архітектурні стилі. Розбудування районів міста. Наука та культура столичного Харкова. Можливості використання минулого для залучення туристів.	6	10
10.	Підготовка до усного опитування на тему: «Роль об'єктів релігійного туризму для туристичної привабливості Харкова» з наступних питань: Релігійні конфесії України. Центри релігійного туризму в Україні. Об'єкти релігійного туризму м. Харкова. Можливості використання об'єктів релігійного туризму для залучення туристів.	6	10
11.	Підготовка до усного опитування на тему: «Використання в легенд у туризмі» з наступних питань: Легенди про заснування міст. Легенди про заснування Харкова. Герб м. Харкова.	6	11
12.	Підготовка до усного опитування на тему: «Туристична картографія як основний методологічний засіб туристичного краєзнавства» з наступних питань: Зародження і розвиток спеціальної туристичної картографії. Сучасний стан туристичної картографії в Україні. Туристична карта: мета створення, вимоги, що ставляться до туристичної карти. Класифікація туристичних карт.	6	11
13	Контрольна робота	10	10
	Разом	86	136

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання не передбачено навчальним планом.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання, як впорядковані способи взаємопов'язаної, целеспрямованої діяльності викладача та студентів, спрямовані на ефективне розв'язання навсально-виховних завдань, реалізуються через систему прийомів та засобів навчальної діяльності. Прийоми навчання (конкретні дії викладача та студентів), спрямовані на реалізацію вимог методів. Засоби навчання – різноманітне навчальне обладнання, яке використовується у системі пізнавальної діяльності, зокрема, технічні засоби.

7.1. Словесні методи навчання:

- лекція;
- бесіда;
- розповідь;
- пояснення;

7.2. Наочні методи навчання:

- ілюстрація;
- демонстрація;

7.3. Практичні методи навчання:

- метод робіт з письмовими джерелами;
- метод робіт з аудіо/ відеоматеріалами;
- практичні заняття;

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Згідно з наказом № 0202-1/260 від «07»серпня 2020р. лекції проводяться виключно в онлайн режимі із застосуванням платформ для відеоконференцій: ZOOM, Skype. 25-30% часу лекції обов'язково резервується для запитань, дискусій, обговорення навчального матеріалу.

Практичні заняття можуть проходити в аудиторії (до 20 осіб), чи в дистанційній формі.

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитися у наступних формах.

1. Оцінювання роботи студентів під час практичних (семінарських) занять.
2. Оцінка за індивідуальну роботу студентів.
3. Проведення проміжного тестового контролю.
4. Проведення підсумкового контролю.

Оцінка зі змістовного модулю складається з поточної оцінки, яку студент отримує під час практичних (семінарських) занять, оцінки за проміжний тестовий контроль та оцінки за індивідуальну роботу.

Загальна оцінка з дисципліни визначається як сукупність балів, що студент отримує за змістовні модулі та модульний контроль.

Порядок поточного оцінювання знань студентів. Поточне оцінювання здійснюється під час проведення практичних (семінарських) занять і має на меті перевірку рівня підготовки студентів до встановлених завдань. Зокрема, поточному контролю підлягають:

1. активність та результативність роботи студента протягом семестру у вивченні програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять;
2. виконання індивідуального завдання;
3. виконання проміжного тестового завдання зі змістовного модулю.

Контроль систематичності виконання самостійної роботи та активності на практичних (семінарських) заняттях.

Оцінювання здійснюється за наступними критеріями.

1. ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;
2. ознайомлення з основною та додатковою літературою;
3. логіка, стиль виклад матеріалу в письмових роботах та усному виступі, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.
4. якість, самостійність та своєчасність виконання необхідних завдань.

Проміжний тестовий контроль зі змістовних тем. Проміжний тестовий контроль знань студентів здійснюється шляхом проведення тестування з основних навчальних елементів змістовних тем.

До складання екзамену допускаються студенти, які мають задовільну кількість балів зі складених тестів з основних навчальних елементів змістовних модулів, складання глосарію, написання та захисту реферату.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять. Сума балів, які студент денної форми навчання може набрати за першим та другим розділом, дорівнює 60.

Підсумковий контроль засвоєння матеріалу здійснюється по їх завершенню на підсумкових заняттях та на екзамені.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного цією робочою програмою дисципліни.

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума контрольних оцінок та балів, отриманих за результатами поточного та підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів поточного та підсумкового семестрового контролю складає 100.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Теоретичне питання – 10 балів

Творчі питання – 30 балів

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії обставин непереборної сили, здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти екзамен в тестовій формі (білет містить 40 тестових завдань, здобувач одержує 1 бал за кожну вірну відповідь) дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Туристичне краєзнавство». Режим доступу: <https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=309>

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання												Екзамен	Сума	
Розділ 1						Розділ 2								Разом
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	60	40	100(min 50)
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			
(min 20)														

Критерії оцінювання для семінарських занять

5 бали – нараховуються в разі, якщо відповідь є правильною, обґрунтованою, логічною, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки; відповідь супроводжується презентацією; студент активно працює протягом усього семінарського заняття, показує глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.

4–3 бали – нараховуються в разі, якщо відповідь відтворює значну частину навчального матеріалу; презентація відсутня; студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки; протягом семінарського заняття студент працює недостатньо активно, питання висвітлює повно, виявляє вміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання; у відповідях допущені неточності та певні помилки, при викладенні матеріалу має місце недостатня аргументованість.

2-1 бал – нараховується в разі, якщо відповідь відтворює основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; презентація відсутня; студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити

висновки; водночас, студент не проявляє активності на практичних заняттях, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи:

40–30 балів – нараховуються в разі, якщо відповідь є правильною, обґрунтованою, логічною, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки; студент показує глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.

30–20 балів – нараховуються в разі, якщо відповідь відтворює значну частину навчального матеріалу; студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки; питання висвітлює повно, виявляє вміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання; у відповідях допущені неточності та певні помилки, при викладенні матеріалу має місце недостатня аргументованість.

20–0 балів – нараховуються в разі, якщо відповідь відтворює основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки; водночас, студент дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні матеріалу екзаменаційного білету.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Державна програма розвитку туризму в Україні на 2015-2020 роки. // Офіційний вісник. - 2014.
2. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України. Методологія та методика аналізу, термінологія, районування: Монографія. - К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2001.
3. Биркович В. І. Державне регулювання сфери туризму на регіональному рівні - Запоріжжя : 2007.
4. Борушак М. Стратегія розвитку туристичних регіонів. - Львів : Б.В., 2008.

5. Внутрішній туризм в Україні: окремі аспекти//О.І.Лугова. - К., 2002.
6. Гук Н. А. Розвиток регіональної системи міжнародного туризму в Україні. – 2008.
7. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні: Навчальний посібник для вузів:- Чернівці : Книги-XXI, 2003 .
8. Курортні ресурси України / За ред.. М.В. Лободи. – К.: ТАМЕД, 1999.
9. Розвиток туристичного бізнесу регіону: навчальний посібник. / Т. М. Ореховська, О.П. Корольчук и В.Ф. Кифяк. Чернівці :Книги-XXI, 2007.
10. Рутинський М.Й. Географія туризму України. Навчально-методичний посібник: Вид. 2-ге , переробл. і доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2004.
11. Рутинський М.Й. Замковий туризм в Україні: навчальний посібник для вузів: - К. : Центр учбової літератури, 2007 .
12. Сокол Т. Організація туристичної діяльності в Україні. – К.: Музична Україна, 2002
13. Стафійчук В.І. Рекреалогія. Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2006.
14. Туристичні ресурси України/Під ред.. О.І.Лугова.-К.:Інститут туризму федерації профспілок України, 1996.

Допоміжна література

1. Василів О. Б. Державне управління розвитком туристично-рекреаційної галузі на регіональному рівні (на прикладі Івано-Франківської області) - Львів: Б.в., 2008.
2. Давиденко Л. І. Державне регулювання сфери туризму на обласному рівні. Донецьк : Б.в., 2006 .
3. Заповідники і національні природні парки України / Мінекобезпеки України. – К.: Вища школа, 1999. – 232 с.
4. Коваленко Ю.О. Формування конкурентоспроможного ринку міжнародних туристичних послуг в Україні- К. : Б.в., 2006 .
5. Концепція розвитку санаторно-курортної сфери, туризму і відпочинку у Львівській області/ Під ред.. В.С.Кравціва.-Львів, 2000.
6. Несвітайло, О.Ю. Спортивно-оздоровчий туризм у Харківській області: Путівник : /- Х. : Б.в., 2005.
7. Опанасюк Н. А. Конституційно-правові основи туризму в Україні- К.: Б.в., 2005.
8. Цибух В.І. Проблеми і завдання розвитку туризму в Україні в XXI столітті // Матеріали ІУ Междунар.наук.-практ.конф. – Донецьк, 2002.
9. Adventure tourism market study 2020 [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://files.adventuretravel.biz/docs/research/adventure-tourism-market-study-2020-web.pdf>
10. Environmental Management for Sustainable Development / Chris Barrow, 2006.: Routledge publications. – 289 p.
11. Review on Laws and Regulation/ Ministry of tourism and creative economy: Pangendare. – 2011. – 26 p.
12. Romancing the Wild: Cultural Dimensions of Ecotourism / Robert Fletcher, 2014.: New Ecologies for the Twenty-First Century. – 264 p.
13. Travel & Tourism Economic impact 2020 Ukraine [Електроний ресурс]. – Режим доступу:
14. <http://www.wttc.org//media/files/reports/economic%20impact%20research/countries%202015/ukraine2020.pdf>
15. International Report on Snow & Mountain Tourism Overview of the key industry figures for ski resorts [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://www.isiaski.org/download/20140517_ISIA_Vuokatti_1b_presentation_vanat.pdf
16. UNWTO Tourism Highlights, 2020 Edition [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://mkt.unwto.org/publication/unwto-tourism-highlights-2020-edition>

11. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

- дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;

- дистанційно на платформі Moodle проводяться практичні, індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;

- аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться до 50% практичних занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.